

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 2 september 2009

Utskriftsvänlig pdf-fil

Läs mer om dansk idrott, idrottspolitik och idrottsforskning på idrottsforum.org

Den tilltagande kommersialiseringen och professionaliseringen av idrotten undersöks som regel på makroplanet, i globala eller internationella sammanhang. Men precis samma processer äger rum inom idrotten på nationell, regional, ja till och med lokal nivå. Och det är inte bara fotbollen som är ett intressant studieobjekt i sammanhanget – vilket man kan förledas att tro utifrån publicerade artiklar och böcker i området. Särskilt glädjande är det därför att det nu föreligger en bok som behandlar kommersialiseringen inom en annan idrott, handboll, och på nationell nivå, nämligen i Danmark. Boken, en antologi, heter *Dansk Håndbold: Bredde, elite og kommercialiseringens konsekvenser* (Bavnebanke) och är sammanställd, med en klagörande inledning, av forummedarbetaren och senioranalytikern på danska Idan, Rasmus K. Storm. Vi skickade boken till Daniel Arvidsson, som med stort intresse läst om hur dansk handbollssport utvecklats i samklang med samhällsutveckling, men också om hur den idag står inför stora problem som tycks vara en följd av svårigheterna att förena en klassisk marknadsekonomisk profitlogik med sportens upplevelseindustriella passionslogik.

Spännande och lärorikt om dansk handboll

Daniel Arvidsson

Humanistiska institutionen, Örebro universitet

Rasmus K. Storm (red)

Dansk Håndbold: Bredde, elite og kommercialiseringens konsekvenser

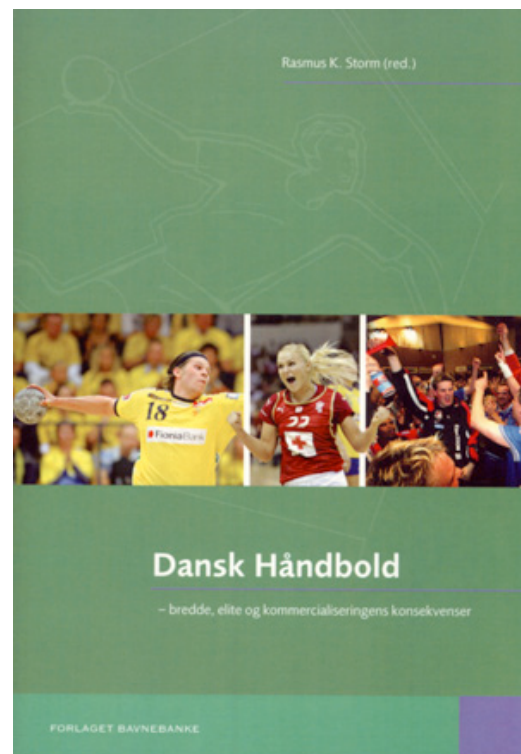
309 sidor, hft.

Slagelse: Bavnebanke 2008

ISBN 978-87-88986-53-2

Dansk handboll har varit provocerande bra under de senaste åren! I Danmark är handboll nationalsport nummer två, efter fotboll, och därmed en av televisionens viktigaste underhållningsprodukter. De danska handbollsligorna håller idag hög klass och många svenska spelare söker lyckan i proffslivet på andra sidan Sundet. I kölvattnet efter denna succéartade utveckling har emellertid en mängd problem uppstått och några av dessa behandlas i boken *Dansk Håndbold: Bredde, elite og kommercialiseringens konsekvenser* under redaktör Rasmus K. Storms ledning.

Syftet med boken är att gå djupare än den oftast ytliga sportjournalistikens hantering av handbollen med förhoppningen att både handbollens parter och det omgivande samhället ska få glädje av mer systematiska analyser. Boken är ett akademiskt inlägg i ett vetenskapsfattigt område och, som all annan forskning, kan den användas för att stimulera studenter, forskare och andra intressenter för vidare diskussioner och reflektioner. I en tid av medlemsmässig stagnation, ledarskapsproblem i såväl klubbar som förbund samtidigt som handbollsintresset i Danmark är väldigt stort så tycks boken vara publicerad i en ytterst gynnsam situation. Jag tror även att handbollsintresserade i Sverige kan läsa boken med behållning eftersom dansk och svensk handboll har en del gemensamma referenspunkter och ramvillkor.

Huvuddelen av boken fokuserar på de senaste årens intensiva kommersialisering av kvinnlig och manlig elithandboll och vilka konsekvenser denna har inneburit för handbollssporten och dess samspel med det omgivande samhället. Textbidragen är skrivna av forskare från olika vetenskapliga discipliner som sociologi, historia, ekonomi, medievetenskap och juridik. Det kan tyckas spretigt men det gemensamma studieobjektet och Rasmus K. Storms inledande sammanfattningsartikel hjälper läsaren att få en helhetsförståelse vid läsningen. Det är intressant att få denna breda översikt och samtidigt djuplodande förståelse för dansk handboll genom författarnas välstrukturerade och tydliga bidrag. Det märks också att redaktören på ett förtjänstfullt sätt eftersträvat en röd tråd genom antologin och på ett mer indirekt plan påvisar antologin den rika potential som idrotten som studieobjekt har.

I kommersialiseringens kölvatten har ett antal centrala sportsliga och vetenskapliga problem infunnit sig som så att säga är ämnesöverskridande. För det första har klyftan mellan elit och bredd ökat vilket skapar osäkerhet om hur klubbar och förbund ska agera. Elitklubbarnas krav på organisatoriska förändringar, som ofta utgår från en marknads- eller sportekonomisk logik ställs mot förbundens demokratiska principer. En alltför ivrig elitsatsning riskerar att leda till färre handbollsspelare generellt vilket i sin tur kan resultera i en kvalitetsförlust, uteblivande av sportsliga framgångar, minskat ekonomiskt intresse och i förlängningen en sämre elit. Hur ska parterna agera för att handlingarna ska få avsedd effekt?

För det andra genomsyras boken av förbundens och klubbarnas ökade beroende av mediaintäkter vilket blottlägger handbollens akilleshäla. Förutom att dansk handboll idag är en viktig TV-produkt så förväntas handbollen även förhålla sig och utvecklas i relation till nya interaktiva medier och de kapitaliseringsmöjligheter som finns här. Vad sker med handbollens autonomi när mediernas krav på handbollen som kommersiell produkt skärps och hur kommer nästa TV-avtal att utformas?

Ett tredje problemområde som flera artiklar berör kretsar kring breddens två motstridiga funktioner av att dels leverera talanger till elitklubbarna, dels vara en social fritidssysselsättning där umgänge, kamratskap och glädje utgör ideal. Antologin argumenterar för att elithandbollen *inte* skapar bredd utan snarare verkar dämpande på denna då många handbollsspelare från framförallt 17 års ålder, då elitsatsningar inleds, slutar spela. Går det överhuvudtaget att satsa på både bredd och elit och hur skulle i så fall en sådan satsning kunna se ut?

Dessa problemområden analyseras i boken och är inte unika för dansk handboll utan snarare något som flertalet idrotter brottas med idag. Detta gör boken intressant även för läsare som inte specifikt brinner för dansk handboll. Som historiker tilltalas jag särskilt av Niels Kayser Nielsens bidrag om handbollens uppkomst och framväxt som upplevelseekonomisk produkt i Danmark under 1900-talet fram till 1970. I detta textbidrag lär vi oss att spelarantal, regler, utbredning och utrustning har förändrats radikalt sedan sporten ”uppfanns” som ett skolspel av R.N Ernst och Holger Nielsen ca år 1897.

Jag finner även Rasmus K. Storms bidrag om ”Håndboldklubbernes finanshuller og spørgsmålet om profit på vej mod en sportsøkonomisk model” ytterst intressant. Storm ställer frågan varför flera elitklubbar brottas med ekonomiska problem trots enorm tillväxt på inkomstsidan och skisserar sedan en sportekonomisk modell. Storm menar att tillväxt och underskott går hand i hand eftersom klubbarnas sportsliga fokus modifierar profitorienteringen. Eftersom sport till stor del handlar om känslor kan en proffslika liknas vid en känslornas ekonomi med exempelvis passion och föreningsfostran som kommersiella varor. Åskådare och fans betalar pengar för att bli en del av en känslomässig gemenskap uppbyggd kring spänning och matcher mellan rivaliserande klubbar. Ekonomisk vinst är därmed, till skillnad från hur ett mer traditionellt företag fungerar, inte sportklubbens primära målsättning utan den sportsliga vinsten. För att erövra sportsliga vinster är klubbar beredda att agera ekonomiskt irrationellt eller snarare utifrån en känslans ekonomi. Det existerar förstås, menar Storm, känslor i traditionella marknader och branscher men det är talande att ingen klubb planerar för en nedflyttning även om detta kan vara ekonomiskt rationellt (och kanske i ett längre perspektiv även sportsligt rationellt). Det karaktäristiska för sporten som socialt system bygger helt enkelt på att klubbar skall och vill klättra i seriesystemen och att individuella idrottsutövare strävar efter att bli bättre. Här påminner oss Storm om de olympiska spelens paroll *Citius, Fortius, Altius* (= snabbare, högre, starkare).

Boken innehåller ett norskt bidrag men i övrigt är detta en heldansk produktion. När jag lägger boken ifrån mig är min första tanke att handboll och andra idrotter egentligen är värda en vetenskaplig behandling ur ett nordiskt eller europeiskt perspektiv och det slår mig hur få, om ens någon (?), som har ägnat sig åt svensk handbollsforskning ur ett samhällsvetenskapligt-humanistiskt perspektiv. Storms antologi är föredömlig på många sätt, inte minst ur ett genusperspektiv, och det återstår att se om några svenskar tar över stafettpippen.

Men hur Sverige ska slå Danmark i handboll är en helt annan och kanske mer akut fråga.

” *Det existerar förstås känslor i traditionella marknader och branscher men det är talande att ingen klubb planerar för en nedflyttning även om detta kan vara ekonomiskt rationellt (och kanske i ett längre perspektiv även sportsligt rationellt).*

- **Köp boken från [Adlibris.se](https://adlibris.se)**
- **Kjøp boken fra [Capris.no](https://capris.no)**
- **Køb bogen fra [Adlibris.dk](https://adlibris.dk)**
- **Buy this book from [Amazon.co.uk](https://amazon.co.uk)**
- **Buy this book from [Amazon.com](https://amazon.com)**